

Stajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krona, za pol in četrt leta razumno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 250, za 1/64 strani K 1 — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 9.

V Ptuj v nedeljo dne 2. marca 1913.

XIV. letnik.

Balkanske vojne in zmešnjave.

Na bojiščih položaj nespremenjen. — Rumunsko-bulgarski spor vevlastim izročen. — Dogovor med Rusijo glede demobiliziranja. — Upanje za vzdržanje miru vedno večje.

Prave bitke med bojujočimi se narodi na Balkanu hudi mraz ne dopusti. Tako je položaj na polotoku Galipoli, pred Tsataldšo in zlasti pred nepremaganimi trdnjavami nespremenjen. Tempridneje delajo zdaj diplomati ob zeleni mizi. Posrečilo se jim je za trenutek veliko vojno nevarnost med Rumunsko in Bulgarsko preprečiti; ves ta spor se je izročil vevlastim, ki ga hočejo presoditi in potem svoj nasvet podati. V ostalem vevlasti še niso prišle niti korak naprej. Najvažnejša vprašanja, zlasti glede mej nove Albanije, so nerešena. Vendar pa prihajajo poročila, da je prišlo med Rusijo in Avstro-Ogrsko do nekega sporazuma, po katerem se bode rezerviste ob meji v Galiciji domu poslalo. Potrjena ta vest še ni. Ali splošno se čuti, da je upanje za vzdržanje evropejskega miru za nekaj boljše in opravičenejše. Morda nam v spomladi vendar ne zasije krvavo solnce velike vojne...

Adrianopol.

Vkljub potokom krvi je boj okoli trdnjave Adrianopla naravnost krasen. Vsi dosedanj strastni poskusi Bulgarov in njih srbskih zavetnikov so bili brezuspešni. Turški zapovednik Šukri-paša s svojimi nevstrašenimi boritelji se brani kakor lev. Svojo jezo nad krvavimi neuspehi hočejo Bulgari zdaj z zverinsko brezobzirnostjo poplačati. Zato obstreljujejo brez vzroka in namena zasebne hiše mesta, cerkve, šole in bolnišnice. Pomagalo jim to seveda prav nič ne bode. Dopolnik francoskega (torej Tur-

kom sovražnega) lista „Matin“ brzojavlja iz Adrianopla: Od 3. t. m. sem napravljajo Bulgari obupane a brezuspešne napade na Adrianopol. Mesto bombardirajo brezsrčno in nepotrebno. Konzuli so proti temu nepotrebnemu bombardiranju protestirali. Mesto ima dovolj živil. Šukri-paša in njegovi vojaki branijo trdnjavo junaško. — In vse to krvavo klanje nima danes več pomena; kajti končno bode vendar Evropa odločila, komu naj pripada Adrianopol.

Skutari — nepremagan.

Kakor Adrianopol stoji tudi trdnjava Skutari danes še nepremagana. Danes je gotovo, da Srbiji in Črnogorci nimajo moči, da bi teh par tisoč turških junakov v njih skalnatem gnezdu premagali. Kralj Nikita prihaja do konca svoje slave, — vso njegovo jamranje v Petersburgu in na Dunaju je zaman. Strohnili prestol Nikite se majo in vsak hip se zna podreti. Že se pojavljajo črnogorski velikaši, katere je Nikita svoj čas v ječo metal, katerih očete je pomoril, da si postavi na glavo kraljevo krono. Preje bode Črnagora last nove Albanije, nego Skutari črnogorska last. O tem se danes ne more več dvomiti. Tudi z junaškimi pastirji, kakor so Črnogorci, se ne da moderno trdnjavo z izurjenimi vojaki premagati. Poroča se, da je tudi že Rusija izjavila, da naj Skutari novi Albaniji pripada. Črnagora s svojim Nikito je torej v vsej tej vojni slabo odrezala. Lakota bode zadušila njeno „slavo“ in „trinkeldi“ evropejskih vladarjev bodejo Nikiti komaj par „krenvirštlov“ prinesli. Vse je „fuč“...

Albanski kongres v Trstu.

Dne 1. marca se bode vršil v Trstu kongres poklicanih voditeljev Albanije, ki bode glasom poročil o sledečih točkah razpravljaj in sklepal: 1. Kongres zahteva na podlagi zgodovinskih pravic albanskega naroda uresničenje neodvisne in samostojne Albanske države. (To so evropejske vevlasti v principu že priznale!) — 2. V Albaniji in izven nje živeči Kucovalahi (rumunske narodnosti) zahtevajo, da se združijo z Albanijo; kongres jemlje to na znanje. — 3. Kongres ve, da so vevlasti kot temelj prosto Albanijo sprejeli; provizorična albanska vlada je v sedanj balkanski vojni varovala brezstrankarstvo; zato pa zahteva kongres, da se krvava vojna v Albaniji neha. — 4. Kongres sprejel bode tudi odločilne sklepe glede oblike vlade v novi državi Albaniji.

„Fremdenblatt“ o položaju.

Glasilo našega zunanjega ministra „Fremdenblatt“ prinaša vlezanimivi članek, v katerem se sicer izraža nado, da se bode mir vzdržal, čeprav na drugi strani še ni nobeno važnih spornih vprašanj rešeno. List povdarja, da se evropejske vevlasti z vsemi močmi za vzdržanje evropejskega miru trudijo. Vsled tega je splošna napetost, ki vlada zaradi balkanskih dogodkov zdaj že 4 mesece, nekaj ponehala. Ali drugače še ni nobeno perečih vprašanj rešenih. Tako še ni boj med Turčijo in balkanskimi narodi končan in odločen; pa tudi bulgarsko-rumunski preprič se je sicer zavlekel, ne pa odpravil. Ravno tako se še ni doseglo no-

Dan žalosti.

Spomini na 20. februar 1790, to je smrtni dan cesarja Jožefa II.

Bilo je dne 20. februarja 1790. Jutro se je pričelo komaj mračiti, debela megla je pokrivala zemljo, katero je rosa zimsko pobarvala. Druge dni je še ropotanje velikega mesta na Dunaju počivalo, ali danes je vladalo že življenje po cestah mesta, čeprav se je dan komaj začel. Tisoči ljudi hiteli so po ulicah in vsi skoraj so imeli en cilj: cesarski grad. Tesno so se ljudi po dvoriščih grada drenjali; vkljub množicam se ni čulo ropota. Le malokdo je izpregovoril besedo: samo šepetalo in žalostno z glavo kimalo se je. V vseh obrazih se je videlo, da ni stanovalo veselje v njih srčih, marveč da jih je pretresala bolest in žalost. Natlačeno polna so bila gradova dvorišča. Mnogo jih je čakalo že celo noč na poročilo o „ljubem cesarju Jožefu.“ Ta je ležal zgoraj v svojih dvoranah bolan, težko bolan, in govorilo se je, da ga ni več rešiti in da „mora“ umreti! — To grozovito „mora“!

In zdaj je čakala množica na besedo tolažbe, na odrešenje od bojazni; saj ni mogla in ni hotela verovati, da bo njega izgubila, njega, ki je tako brez vsacega ponosa tudi z najnižjim občeval, ki je častil kmeta in rokodelca, ja celo visoko spoštoval, za katerega besede „druhal“ ni eksistiralo in katerega srce je tudi za zadnjega svojih podanikov sočutno in ljubezni bilo.

Zdaj so pričeli močno drenjati pri stopnicah, ki vodijo v cesarske sobe; visoki dostojanstvenik prihajal je počasi po stopnicah.

„Ekselencija, gospod general“, vpili in prosili so ljudje, „kako gre cesarju? Prosimo, potolažite nas! Kaj ne, da bode cesar zopet ozdravil?“

Ko je videl general globoko bolest zbeganega ljudstva, potisnil je pretresen roke pred obraz in je zaihtel. Ljudje so razumeli te solze in — „Cesar umira!“ je šla žalostna vest od ust do ust; v glasnem joku se je izrazala notranja bolest.

V sobi cesarskega grada pa, kjer je boril Jožef II. zadnjo in najtežjo borbo, vladala je najgloblejša tihost. Tu je ležal z zaprtimi očmi

in komaj vidno je dihal. Vzel je že slovo od svojih sorodnikov in zvestih, ki so molče v sobi bivali. Ob oknu stal je njegov mladostni vnuk Franc, v naslonjaču pa je sedela grofica Kinsky in stiskala robec pred oči.

Zdaj se je pripognil telesni zdravnik globoko k bolniku in pogledal v njegov blede, upadli obraz; čimdalje je gledal, temresnejše so postale njegove poteze. Potem je prijel cesarjevo roko in potipal žilo. Vsi pogledi navzočih so vseli na zdravniku. Ko je ta roko izpustil, zmajal je žalostno z glavo.

Zdaj je odprl cesar oči in vsi so stopili k njemu.

„Veličanstvo ste dobro počivali?“ vprašala je grofica Kinsky. Lahki nasmeh je bil odgovor.

„Poskusite naprej spati, Veličanstvo; to Vas bode okrepčalo!“ menil je telesni zdravnik.

„Jaz bodem kmalu za vedno spal; zdaj ni časa zato, zdaj hočem še gledati!“ dejal je cesar s tihim glasom. Njegove oči so srečale zvestega Haddiga, kateremu so solze neprenehoma v belo brado tekle.

„Ljubi moj prijatelj, ki ste me videli v živ-

bene edinstvi glede obmejitve nove albanske države (in v tem leži ravno glavna sporna točka med Rusijo in Avstro-Ogrsko! op. ur.) Ravno tukaj se kažejo velike razlike mnenja. Premostitev teh nasprotij je tembolj težavna, ker je Avstro-Ogrska že itak dovolj dokazov svoje popustljivosti in miroljubnosti dala. (Res je! ko bi naša vlada proti Srbom in njihovim podpihovalcem takoj od začetka malo oistreje s sabljo zarožljala, pa bi bili že davno na boljem! op. ur.) To si je treba pred očmi držati. Prezreti pa se ne sme voljo do miru, ki ste jo ruski in avstrijski ministerski predsedniki izrazili, in ki pomaširno vpliva. Tako obstoji upanje, da bode sedanja kriza brez nadaljnjih resnih zmešnjav minola. (Posebno sigurna vlada torej ni, da se bo mir vzdržal! op. ur.)

Izboljšanje razmer med Avstro-Ogrsko in Rusijo.

Štiri mesece traja že grozovita napetost med našo monarhijo in Rusijo, katere zahrbtna politika je vedno napad na habsburško državo pripravljala. O troških te napetosti bomo davkoplačevalci šele pozneje čuli, a lasi se nam že danes lahko ježejo. Zdaj prihajajo resna poročila, da je ta napetost deloma ponehala in da smemo na mirno rešitev vseh sporov upati. Bržkone kot posledica osebnega pisma našega miroljubnega cesarja na ruskega carja izjavila je ruska vlada, da bode razveljavila posebne vojaške odredbe ob naši meji v Galiciji. Obenem bode tudi Avstrija del svojih pod orožje poklicanih rezervistov od ruske meje domuposlala. Poroča se, da se bode to soboto dotične odredbe v Petersburgu in na Dunaju razglasilo. Na ta način je pričakovati, da pride v par dneh 22.000 naših rezervistov od ruske meje zopet domu. S tem je že mnogo pomirovalnega storjeno. Upati je, da se ne bode namesto domu poslanih nove rezerviste pod orožje poklicalo. Žalibog pa zlasti glede Albanije razmere med našo in rusko državo še vedno niso pojasnjene. Čakajo nas torej še hudi dnevi napetosti in naša bodočnost ni preveč rožnata. To je gotovo, da Avstrija nikdar ni hotela velike vojne. Ali njena potrpežljivost in njeno odnehanje ima tudi svoje meje. Ob srbski meji seveda ostanejo naši rezervni vojniki še naprej na svoji strogi straži. (Zadnja poročila zopet trdijo, da se tudi od ruske meje rezervistov še ne pošlje domu!)

Politični pregled.

Vojaške zadeve. Kakor poročajo vojaški listi, zamore se letos izjemoma neaktivno moštvo, ki se pokliče v času spomladnega nadomeščanja, da se pokrije odhod iz prezenčnega

stanja, — tudi pred 1. aprilom pod orožje poklicati.

Od finančne straže. Iz Gradca se nam poroča, da se letos na Stajerskem bržkone ne bode sprejelo nikogar k finančni straži in da so torej tozadevne prošnje nepotrebne, ker bi se jih moralo odkloniti.

Občinski seljarji v Poli so stali 17 dni pred porotniško sodnijo v Rovignu. Porotniki so pa vse te laške gospode oprostili. Državno pravdnstvo je vložilo ničnostno pritožbo.

Revolucija v Mehiki. Poročali smo že v zadnji številki, da je prišlo v Mehiki zopet do krvave revolucije, ki še sedaj ni končana in ki bode končno le doseгла, da združene države Severne Amerike v spor posežejo ter Mehiko — pogoltnejo. Sedanje revolucijo vodi Feliks Diaz in, kakor vse kaže, s krvavo brezobzirnostjo ter uspehom. Vlade čete so bile večinoma premagane in predsednik Francisco Madero je bil vjet ter v poznejšem boju ustreljen. Revolucionarji boji so se vršili večidel v glavnem mestu Mehiki samem. Kakor znano je Mehika federativna republika, ki združuje 27 držav in šteje skupaj čez 15 milijonov prebivalcev. Do notranjega miru in gospodarskega razvika država še vedno ni prišla. Tako je, kakor da bi plavala čez to državo usodepolna senca nesrečnega cesarja Maksimilijana.

Kitajska cesarica-vdova umrla. Iz kitajske prestolice Peking se poroča, da je cesarica vdova Tzehi Jehonaica umrla. V politiki bivšega kitajskega cesarstva je igrala važno vlogo.

Dopisi.

Sv. Urban pri Tjuju. (Tukajšne šolske zadeve.) Veliko čez deset let se tukaj že namerava zgradba nove šole (ali šolskega poslopja.) Da pa še do sedaj do izvršitve te važne in potrebne reči ni prišlo, so le veliki nasprotniki zakrivali. Kolikor se je v tem oziru že potrosilo in sicer za plane, komisijone in drugo; že celo za kamen se je 100 K kod are izplačalo; kjer pa je zgradba šole izostala, je ta denar v suho zapadel. Da se bo šola zgraditi morala, proti temu je vsa zopernost zamahn in zastoj; glavna reč je pa ta, da bi se pomislilo in pregledalo, koliko Urbančani pri temu škodo trpijo in sicer za kolikor ceneje bi se šola samo pred desetimi letami, ko je še z eno besedo vse bolj po ceni bilo, zgradila; koliko več pa bi moramo danes računati in kam bode še prišlo, ako še se bode ta reč na daljše odlagala! Kdo je tega kriv? Lahko se odgovori, da nihče drugi kot nasprotniki, kateri ne premislijo, da sami sebi in vsem Urbančanom veliko škodo delajo. Narboljše bi bilo, ako bi Urbančani od onih nasprotnikov odgovornost in povrnitev zakrivenih škod zahtevali. Daljše se bode zgradbo šole odlagalo, večji bodo stroški, kjer se cena vseh reči od dne do dneva zvišava. Omeniti pa se še mora, da, ako šola vendar enkrat do zgradbe pride, da se naj to v ozirovzame, da se šola tako praktično priredi, da bode taista za dalj časa popolnoma primerna in da ne bode čez par let spet razširjenja potrebna, kjer bi se Urbančanom tako, kakor se je sv. Lovrenčanom v slov. gor. prigoditi znalo. Pri vsem tem pa tudi mislim, da Urbančani nismo tako ubogi, da si ne bi mogli lepega in dostojnega šolskega poslopja zgraditi, na kojega bi ponosni bili in da ne bomo zadnji ostali. Zraven tega pa še je posebno glavna reč, pomisliti, koliko škodo naša Urbanska šolska mladina trpi na tem, da ne more tako kakor se zahteva, poduka sprejemati. Resno se mora reči, da je sramotno za Urbančane, da sta se za sprazneno nadučiteljsko službo samo dva prositelja oglasila in to samo zatagadelj, ker je šolsko poslopje v tako slabem stanu. Sedaj imamo na naši 4 razredni šoli samo dva učitelja; nekateri nesposmetnjaki pa še govorijo, da več imamo učiteljev, več imamo plačila, kar je celo napačno, ker tem ni znano, da se učitelji deželno skupno plačujejo, in da je to enako, ali je na eni šoli eden ali dva, ali kolikorkoli učiteljev; to priznati pa mora vsakdo, da jih je bolje več kot premalo, ker je le šolski mladini na korist, za kojoj skrbeti je ja tudi naša dolžnost!

Oplotnica. V zadnji številki „Slov. Gosp.“ se zgraža neki dopisun v širokih brgešah, kako

plešejo po naših gostilnah mlečozobi otroci, šolarke v prisotnosti nekega učitelja. Kaka pozna naše razmere in pa staro gostilnarijo: „Kunej“, ta bo pač sam priznal, da je ta postilna ena izmed najboljših v naši vasi, kar vodi že dolga leta sem dokaj ugledna gostilnarija. Fani Kunej spretno in vzorno. Kar pa se ju učiteljstva, moram priznati, da so prav v takem in spretni, kar je v popolno našo zadovoljstvo. Da se je pa baš prigodil v predpustnem časi omenjeni slučaj, ni kriv tega gostilničar, ampak manj g. učitelj, ki sploh takrat ni bil v namestilni. Krivi so tega v prvi vrsti stariši, v drugi pa veroučitelj — naš kaplan, ki zna jo — vzgledno postopati, da obleži v jarku ob cepljanju pijan kot čep, ves razgosan, ponemaren, Dober človek ga spravi domov in kupa roči v varstvo dobre a pomilovanja vredne stare harice, da ni več razpostavljen ljudem v zaslužilo, in mladini pa v pohujšanje. Čas bi že bil, da bi se mi farmani že enkrat iznebili tega flozofiranja, ki je tako vzgleden dušni pastir.

Cokatince pri sv. Antonu. Čudne reči pri nas godijo. Za danes le par opazk: V 18. januarja je porodila neka „Marijina hčerka“ poiskala ja otroku očeta, ki pa se brani s časti. Na masno nedeljo je porodila druga „Marijina hčerka.“ Imeli so gostijo kimer poroke, ker se je ta pobožna ženska meščan prepozno na ženitev zmisllila. Zato so moški obhajati poroko v postnem času. Po navadi prinaša nevesti pure in purane; tej pa se prinašalo kokoši in zavce. Oj ti čudni klerikalna pobožnost ti! Drugič več! Občani

Od Sv. Jurija ob Ščavnici. (Pogovori Jarnečkiga kokota, Piceka in Jarika.) Picek dvorišču veselo zavriska: i-e-ri-i-i! Kokot Jarika pa ravno prideta domov. Jarika pravi: Ej Picek, saj si doma; pojdi hitro sem spet kaj novega! — Picek pa radoveden pribež malo da krempljev ne zgubi. Kokot pa povzame besedo: Bila sva z Jariko pri sosedu k Gospodarju. Poslušajta, bom vama prebrv kako se na künšten način zagovarja; resni povedati pa se menla le sramuje. Potem at Kok bere: „Jamnički kokot, Picek, Jarika, Čuk!“ Sova se v zadnjem (?) „Stajercu“ zaletavaj našega č. g. kaplana Rateja, ter ga hoče okljuvati. Vemo, zakaj se čudni družbi „tičev“ gre. Njih življenje je navskriž z vato črtijo njene resnice in tistega, ki jih oznuje.“ (Jarika pa pravi: Strije Kok, ravno rabi! G. Ratej je z vero navkriž, pa ne On bi moral opominjati, da je ponočevanje grša navada, včasih še celo greh in ta kapla pa ravno s ponočevanjem daje mladini zgled, ta ga posnema. Vsek si lahko misli, če g. kaplame po noči dekleta obiskovati, zakaj pa jaz ne Kok bere dalje: „Č g. kaplan Ratej za teh nesramnih obrekovalcev ne bo izgubil uga da med poštenimi in značajnimi farani.“ Kokot pa pravi: Med poštenimi farani je davno njegov ugled fuč, ker pošteni farani n njegovo ponočevanje najbolj obojajo. K bere: „tudi ne bo nehal opominjati takih kolov in lisic k pokori in poboljšanju.“ — Kol se nasmeje: „Kokodak! Kdor ne verje, je v bedak, da bi bilo dobro tudi neke druge v kozla in lisice enkrat v tisti starogorski šu prisiliti k pokori in poboljšanju!“ — Kok bdo konca: „Prihodnjič pa bomo ta perna imena prekrstili in spravili na dan!“ — Pice se čudi in pravi: Ljubi očka, ko bo g. Ratej hotel to perotnino krstiti, bo moral globoko v bedenju po čuka in pri tem delu bo ogujusil, da bo v tretjo faro smrdel. Sicer pa čuk na stari lipi in picek na Jamu ko ju g. Ratej privleče k krstu, bodeta iz svopazovalne torbe še nekaj prav mastnih privlela na dan. — Toraj na svidenje!

Hotinjavas pri Mariboru. Gospod urednik še ni dolgo, odkar ste našega občinskega prostojnika malo pokrtačili; prosim, vzamite sedaj bič v roke in primite krepko, ker naš beli krčmar Franc Primec sploh ne da mi Velikokrat se toči vino in drugo čez uro. Takaj gospodine Pišek ne vidi nič; seveda ima; drugi bode pa kar hitro kaznovan. Čin strmite! Dne 22 februarja je suhi gostilni

Zobna kréma
KALODONT
Ustna voda 17

ljenje vstopiti; tega pač niste mislili, da bodete tudi priča mojega slovesa?

Globoko obupan padel je sivi general pri postelji na kolena in prijel suho roko cesarjevo ter jo pokril s poljubi.

„Velikanstvo bodete ljubljani in čaščeni v blagor narodov še živeli, ko bode stari Haddig že davno v grobu počival!“

„Pustite žalostne misli, Velikanstvo, in glejte veselo v bodočnost!“ prosila je tudi grofica.

„Zakaj varanje, ko nosim vendar že gotovost v prsih! — Smrt, ona me ne straši! Kaj je bilo moje življenje? Nič kakor kratko sanje, ki se mi je lepo zdelo in ki mi je ohitelo, predno me je mladost popolnoma zapustila!“